

SAAPUNUT

15. 12. 2023

Suomen ympäristökeskus, Ilmastoratkaisut

11.12.2023

SYKE/2023/1797-3

Parkanon kaupunki
PL 14
39701 Parkano

Julkinen

Asia: SYKE/2023/1797-3 Parkanon kaupungin erottaminen HINKU-verkostosta

Parkanon kaupungin erottaminen Hinku-verkostosta

Parkanon kaupunki on erotettu Kohti hiilineutraalia kuntaa (Hinku) -verkostosta johtoryhmän päätöksellä 14.11.2023, koska Parkanon kaupunki ei ole halunnut liittyä Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) määräaikaan mennessä.

Liitteenä johtoryhmän pöytäkirja 14.11.2023, jossa asian käsittely ja päätös näkyy asiakohdassa 3.

Hinku-johtoryhmän puolesta

Johtaja, professori Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus

Hinku verkoston valtakunnallinen vastuujohtaja.

Liitteet Hinku-johtoryhmän pöytäkirja 14.11.2023

Jakelu Parkanon Kaupunki

Hinku-johtoryhmän kokousmuistio

- ▼ Aika: 14.11.2023 klo 14–15.30
- ▼ Paikka: Teams
- ▼ Läsnä 82 johtoryhmän edustajaa ja 7 Syken asiantuntijaa

1. Kokouksen avaus

Pääjohtaja Leif Schulman Suomen ympäristökeskuksesta (Syke) avasi kokouksen klo 14.01.

2. Kokouksen järjestäytyminen

- a) Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Leif Schulman ja sihteeriksi Aliisa Vulli Sykestä.

- b) Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

- c) Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen (7.11.2022) pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Uudet Hinku-kunnat ja muut muutokset Hinku-verkoston kunnissa sekä Hinku-kriteerien toteutumisen seuranta, ryhmäpäällikkö Laura Saikku, Syke (Liite 1)

Uudet Hinku-kunnat Kontiolahti, Maalahti ja Ristijärvi esittäytyivät. Edellisten lisäksi uusia Hinku-kuntia ovat myös Juuka, Loviisa ja Oulainen, jotka olivat estyneitä kokouksesta. Kaikki uudet Hinku-kunnat toivotettiin tervetulleiksi Hinku-verkostoon.

Hinku-johtoryhmässä 3.11.2021 hyväksytyt [Hinku-kuntien kriteerit](#). Näihin sisältyy muun muassa hillintätoimien suunnitelma ja viestintä toteutetuista toimista. Syke tulee jatkossa seuraamaan kaikkien kriteerien toteutumista Hinku-kunnissa säännöllisesti muun muassa lyhyiden kyselyiden avulla.

Puheenvuoro siirtyi Jyri Seppälälle (Syke), joka muistutti vuonna 2021 Hinku-johtoryhmän tekemästä päätöksestä, jonka mukaan kunta erotetaan Hinku-verkostosta, jos se ei liity Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) määräaikaan mennessä.

Johtoryhmälle ehdotettiin, että tässä kokouksessa päätetään kahden KETSiin liittymättömän kunnan, Ilomantsin ja Parkanon, jatkosta Hinku-verkostossa. Esitys hyväksyttiin. Johtoryhmälle esitettiin, että Ilomantsi jatkaa Hinku-verkostossa, koska kunnan KETS-liittyminen on prosessissa. Lisäksi esitettiin, että Parkano erotetaan Hinku-verkostosta, koska Parkanon kunta ei ole aikeissa liittyä KETSiin. Molemmat esitykset hyväksyttiin.

4. Päästölaskennan ajankohtaiset, erikoistutkija Santtu Karhinen, Syke (Liite 2)

Vuoden 2022 käyttöperusteiset päästötiedot julkaistaan tiistaina 21.11.2023 [päästötietopalvelussa](#). Hinku-laskentasääntöjen mukaiset päästöt ilman päästöhyvityksiä laskivat 2,7 % edellisvuodesta. Vuodesta 2005 lähtien päästöt ovat vähentyneet 29,6 %. Suurimmat päästölähteet vuonna 2022 olivat tieliikenne, maatalous ja kaukolämmön tuotanto. Tavoitteisiin pääsemiseen on vielä matkaa. Etenkin maatalouden ja työkonoiden päästöt nousevat esiin osassa kunnista. Toisaalta on myös paljon kuntia, jotka ovat kulkemassa hyvää tahtia päästövähennystavoitteita kohti.

Vertailtaessa Hinku-kuntien päästökehitystä muiden kuntien päästökehitykseen, nähdään että 2011 alkaen Hinku-kunnissa on saavutettu muita kuntia suurempia päästövähennyksiä. Hinku-kunnissa ilmastotyön tehokas organisointi näyttäisi siis johtavan nopeammin päästövähennyksiin kuin kunnissa, jotka eivät kuulu Hinku-verkostoon, mutta Hinku-kuntien kesken on myös paljon vaihtelua.

Kasvihuonekaasupäästöt ja energiankulutus on laskettu nyt myös vuodelle 1990. Tiedot julkaistaan tiistaina 21.11.2023. Vuosina 1990–2022 päästövähennys on 32,3 %. Suurimmat päästövähennykset on saavutettu öljylämmityksessä, kaukolämmön tuotannossa ja jätteiden käsittelyssä. F-kaasupäästöt ovat kasvaneet mm. ilmastointilaitteiden lisääntymisen myötä, mutta viime vuosina trendi on ollut laskusuuntainen. Muutamissa kunnissa kansallinen päästövähennys on saavutettu, joissakin ollaan lähellä ja osassa päästöt eivät ole vielä vähentyneet tarpeeksi.

[Skenaariotyökaluun](#) ollaan päivittämässä vuoden 2021 päästötietoja ja tausta-aineistoa lähtötasoksi. Tieliikenteen perusura on päivitetty kansallisen skenaarion mukaisiin oletuksiin. Tieliikenteessä henkilöajoneuvojen ja pakettiautojen käyttövoimajakaumien kehitys eroaa toisistaan, pohjana variaatio vuoden 2021 ajoneuvoaineistossa. Skenariossa on edelleen nykyiset polttoaineiden bio-osuusoleukset. Työkaluun on rakennettu ominaisuudet jakeluvelvoitemuutoksen huomioimiseksi heti ensi vuoden alusta. Jakelumuutoksen seurauksena menetetään päästövähennystä. Jos jakeluvelvoitetta jatkettaisiin nykyisellä suunnitelmalla, jakeluvelvoitteen osuudet nousisivat merkittävästi ensi vuonna ja alueellinen ilmastotyö helpottuisi. Työkalun nykyversio on jo käytössä, ja nyt kuvatut lisäykset pyritään saamaan ohjelmaan päästötietojen julkaisun yhteydessä viikolla 47.

Maatalouden maankäytön N₂O- ja metaanipäästöt lasketaan maataloussektorille, hiilidioksidipäästöt maankäyttösektorille. Viljelysmaiden ja ruohikkoalueiden maankäyttö -laskenta ja 1990–2022 aikasarjat ovat valmiita. Skenaariotyökalussa on ollut jo aiemmin turvepeltotoimenpiteiden vaikutus N₂O-päästöihin. Nyt skenaariotyökaluun lisätään turvepeltojen hiilidioksidipäästötiedot vuodelle 2021 ja turvepeltojen toimenpiteiden hiilidioksidipäästövaikutukset tuodaan skenaariotyökalun hyvitysosiin. Maankäytön muutoksen laskenta on vielä työn alla viljelysmailla ja ruohikkoalueilla.

Kulutusperäistä päästölaskentaa on pilotoitu Kymenlaakson ilmastotiekarttaan, jossa Kymenlaakson kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjäljelle laadittiin kulutusperusteisten päästöjen skenaario vuoteen 2035. Skenariossa käytettiin samaa mallikehikkoa kuin kansallisen kulutuksen hiilijalanjäljen perusurassa. Perusuraskenaario perustuu Kymenlaakson maakunnan ympäristölaajennettuun ENVIMAT-Kymenlaakso -malliin, Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan vaikutusarvioihin ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan. Perusurassa vuosina 2015–2035 asukaskohtainen kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjälki laskee 9,2 tonnista 6,8 tonniin hiilidioksidiekvivalenteja kasvihuonekaasuja. Sitran laskelmissa vuoden 2030 kestävä kulutuksen hiilijalanjäljen taso on 2,5 tCO₂e/asukas. Tähän verrattuna perusurakehitys ei ole riittävän nopeaa. Kulutustottumukset pitäisi siis muuttua radikaalisti, jotta saavutetaan merkittäviä päästövähennyksiä.

Päästölaskennan kaupunginosamallinnusta on kokeiltu laskemalla rakennusten energiankulutuksen päästöjä Helsingissä Maunulan ja Lauttasaaren kaupunginosille. Seuraavaksi mallinnuksia tarkennetaan, tieliikennepäästöjä allokoidaan kuntatasolta kaupunginosa-ajoneuvorekisteriin lisätyn postinumerotiedon perusteella ja lopuksi lasketaan vielä kulutusperusteiset kasvihuonekaasupäästöt kaupunginosatasolle. Johtoryhmältä tiedusteltiin kiinnostusta ja tarvetta kaupunginosatasoiselle mallinnukselle.

Johtoryhmässä keskusteltiin vuoden 2007 käyttämisestä päästölaskennan vertailutasona. 2007 vuoden käyttöä perusteltiin sillä, että verkoston toiminnan alettua vuonna 2008 haluttiin käyttää edeltävää vuotta ja toisaalta vuonna 2008 ei ollut saatavilla vuoden 2005 päästötietoa. Kansainvälisissä yhteyksissä on totuttu käyttämään vertailuvuotena 1990, joka voi olla toimivampi isoille kaupungeille. Kunkin kunnan liittyessä Hinku-verkostoon kunnanhallituksen päätöksissä on

sitouduttu 2007 tason vertailuun, joten tätä ei voida muuttaa Syken päätöksellä tai johtoryhmän kesken. Käytännössä voidaan soveltaa pientä joustoa vertailuvuoden valinnassa, niin että se sopii kunnan oman viiter ryhmään. 80 prosentin päästötavoite on joka tapauksessa kunnianhimoinen, joten olennaista on, että jokainen kunta tekee parhaansa päästövähennysten eteen.

Keskustelussa tiedusteltiin, kuinka hyvin kaupunginosakohtainen päästölaskenta toimisi maakuntakeskuksessa, esimerkiksi Kouvolan kaltaisessa kaupungissa. Mallinnusta voidaan tehdä ruututasolle asti, mutta täytyy miettiä, mihin pisteeseen asti tarkentaminen on tarkoituksen mukaista. Kaupunginosatasoisessa laskennassa nähdään potentiaalia. Sitä voisi yhdistää muihin aineistoihin, jolloin esimerkiksi maankäytön suunnittelussa tai asukastasolla saataisiin konkreettinen kuva, millä keinoilla päästöihin voi vaikuttaa.

5. Hinku-painopisteet 2024, yksikönjohtaja, prof. Jyri Seppälä, Syke (Liite 3)

Hinku-verkoston toiminta on muuttunut verkoston alkuajoista, jolloin elettiin ilmastomuutoksen herätyksen aikaan ja verkostossa annettiin pienelle joukolle jäsenkuntia hyvin yksilöityä ohjausta. Verkoston toimintaa on viime vuosina rahoitettu Canemure-hankkeen avulla, joka loppuu vuonna 2024. Jatkossa täytyy miettiä, miten tukitoiminta ja kuntien välinen tiedonvaihto varmistetaan jatkossa Hinku-verkostossa ja miten verkostoa voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla.

Johtoryhmälle esitettiin, että vuonna 2024 kuullaan Hinku-kuntia ja seuraavaan johtoryhmän kokoukseen valmistellaan esitys toimintamallin uudistamisprosessista. Jäsenkunnat osallistetaan prosessiin. Lisäksi johtoryhmälle esitettiin, että Hinku-verkoston jäseniä tulisi tukea ilmastosuunnitelmien laatimisessa, sillä suunnitelmallisuuteen panostaneet kunnat pystyvät paremmin toteuttamaan ilmastotoimiaan. Esimerkiksi Santtu Karhisen esittelemät skenaario-ohjelmat tukevat kuntien ilmastosuunnittelutyötä.

Keskustelussa muistutettiin, että verkostossa on myös kaupunkeja ja kuntia, jotka ovat laatineet ilmastosuunnitelmat jo kauan sitten. Johtoryhmässä sovittiin, että edelläkävijyydelle jätetään jatkossakin tilaa ja edelläkävijäkunnilta kerätään hyviä oppeja malliksi muille kunnille. Johtoryhmässä keskusteltiin myös maakuntien roolista ilmastotyön suunnitelmassa. Kuntien tekemiset olisi hyvä pystyä kiinnittämään maakuntien tekemiseen, jotta kunnat löytäisivät toisensa ja saisivat resursseja ilmastotyöhönsä. Päätösehdotukset vuoden 2024 painopisteiksi hyväksyttiin näillä lisäyksillä ja Hinku-verkoston toimintamallien uudistaminen toivottiin tervetulleeksi.

6. Hinku-vuosikertomuksen esittely, ryhmäpäällikkö Laura Saikku, Syke

Hinku-verkoston viestintää vahvistetaan vuosittain julkaistavalla Hinku-vuosikertomuksella, jossa esipuheiden saattelemana esitellään Hinku-kunnat ja -maakunnat, käydään läpi päästökehitystä Hinku-kunnissa ja Suomessa sekä erilaisia ilmastotyön seurannan indikaattoreita, tarjotaan näkyvyyttä Hinku-yrityksille, jotka rahoittavat verkoston toimintaa, ja kerrotaan Hinku-kunnissa tehdyistä ilmastotoimista. Vuoden 2022 Hinku-vuosikertomus jaetaan jäsenille loppuvuodesta.

Toiveena on, että vuosikertomus viestii omalta osaltaan myös poliittisille päättäjille kuntien tekemän ilmastotyön tärkeydestä ja sen merkityksellisyydestä koko Suomelle. Vuosikertomuksesta tehdään myös englanninkielinen versio, jolla tehostetaan kansainvälistä yhteistyötä ja vastataan kansainväliseen kiinnostukseen Hinku-verkostoa kohtaan.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.06.

